

Otázka: Slavoj Žižek - životopis filosofa

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): sabineee

Slavoj Žižek

* 21. března 1949 Lublaň

- Slovinský filosof a kulturní teoretik čerpající z filosofických tradic Marxe a Hegela a také z psychoanalytické teorie Jacquese Lacana.
- Narodil se v Lublani ve Slovinsku, na Univerzitě v Lublani vystudoval filozofii a na Univerzitě v Paříži psychoanalýzu.
- V roce 1990 kandidoval za Liberální demokracii Slovinska na prezidenta, nicméně neuspěl. Od roku 2005 je členem Slovinské akademie věd a umění.
- Žižek často ve svých textech používá příklady z pop-kultury. Má také přínos k filmové teorii, jeho názory jsou shrnuty v rámci filmu Perverzní průvodce filmem.
- Je známý pro své přednášky po celém světě, kde se vyjadřuje k aktuálním sociálním a politickým problémům. V těchto přednáškách a rozhovorech se často prezentuje jako marxista a komunista.
- Našel si globální publikum až během posledních dvaceti let, kdy píše a přednáší v angličtině.
- Pro svůj nekonvenční přístup je považován za jednoho z nejobjevnějších filosofů současnosti. Časopis Foreign Policy ho v roce 2012 zařadil na seznam 100 největších

světových myslitelů. Byl o něm již natočen dokumentární film Žižek!.

- Žižek má ze své extrémně levicové pozice tak velký odstup od „normálního světa“, že vás jeho postřehy zaujmou
- Píše o celé řadě témat: o válce v Iráku, fundamentalismu, kapitalismu, toleranci, politické korektnosti, globalizaci, subjektivitě, lidských právech, mýtech, kyberprostoru, postmodernismu, multikulturalismu, marxismu, Davidu Lynchovi, Alfredu Hitchcockovi...

- Slavoj Žižek využívá svůj obrovský kulturní přehled a znalost psychoanalýzy k tomu, aby publiku ukázal, jak hluboko máme vštípené všechny názory, které z nás dělají, to co jsme.

- Žižek není nějaký originální myslitel (ve filmu se nejčastěji opírá o teze Waltera Benjamina a Jacquesa Lacana), hlavně ale čerpá z dřívější tvorby filozofů a spojuje nespojovatelné.

- Slavoj Žižek je autorem celé řady knih psaných převážně anglicky. V češtině bylo vydáno pět jeho děl:
- Jednou jako tragédie, podruhé jako fraška (Socialismus selhal, kapitalismus krachuje. Co bude následovat?), 2011
- Podkova nade dveřmi (Sbírka veřejných vystoupení), 2009
- Nepochopitelný subjekt. Chybějící střed politické ontologie, 2007
- Mluvil tu někdo o totalitarismu?, 2007
- Násilí, 2013
- Jeho dokumenty a filmy:

- 2012 Perverzní průvodce ideologií
- 2010 Český mír
- 2008 Examined Life
- 2007 Possibility of Hope, The (video film)
- 2006 Perverzní průvodce filmem
- 2005 Žižek!
- 2004 Slavoj Žižek: The Reality of the Virtual
- 2003 Love Without Mercy: Slavoj Zizek (video film)
- 2002 Fantastické obrazy - Exkurze do světa videoklipů (televizní seriál)
- 1996 Prerokbe Ognja
- 1993 Laibach: a Film from Slovenia (televizní film)

- **Esej „You May!“ = „Můžeš!“**

Publikoval ji v roce 1999, pár let po tom, co byla objevena Viagra. „Teď, když se o erekci postará Viagra, už chybí výmluvy. Měli byste souložit kdykoliv můžete, a pokud tomu tak není, měli byste mít výčitky,“ píše v ní Žižek.

Také naráží a připomíná zde dílo Aldouse Huxleyho, kde je řečeno: „Totalitní moc jde ještě dál než tradiční autoritářské systémy. Neříká ‚Dělej svou povinnost, ať už se ti to líbí, nebo ne,‘ ale: ‚Musíš dělat svou povinnost, a navíc tě to musí bavit.‘ Takhle funguje totalitní demokracie: nestačí, že lidé následují svého vůdce, navíc ho musí milovat. Povinnost se stává potěšením.“

- **Přednáška vývojářům a manažerům Googlu r. 2008**

Před šesti lety přednášel Žižek nechápajícím pracovníkům společnosti Google mimo jiné i o tom, jak se národní ideologie promítá do podoby toalet. Připomeňme si, že Němci mají doma nejčastěji mísy s vyvýšenou plošinkou vzadu a dírou vpředu, Francouzi to mají naopak, takže výměšek jde rovnou do odpadu, a Angličané svou potřebu vykonávají do vodní hladiny.

„Tohle je klíč! Francie je revolucionářská – hovno ihned zmizí. Zlikvidují ho nejdřív, jak to jde. Vy, Anglosasové, jste pragmatičtější – necháváte ho plavat, aby se ukázalo, jaké je. Němci, metafyzici a básníci, o něm přemýšlejí a uchovávají ho.“

Z toho je zřejmé, že Žižek nepoužívá žádné objektivní sociologické metody – v jeho knihách nejsou tabulky ani grafy, jen rozumování a anekdoty.

Dle Žižka: „Žijeme v cynické éře,“ glosuje to Žižek. „Praktikujeme naši víru, aniž bychom jí věřili. A to je na ideologii fascinující.“

• Film „Perverzní průvodce ideologií“

Ve filmu jeho scénárista Slavoj Žižek spolu s režisérkou Sophií Fiennes odkrývají cestu do podstaty ideologie – do snů, které formují naše kolektivní vědomí a konání. Hledají ideologický podtext v rozmanitém spektru kulturních produktů naší doby.

Ideologie a její formování společnosti tvoří základ filozofické práce Slavoj Žižek, vycházejícího z Freudovy psychoanalýzy, která mu pomáhá nahlížet na svět a porozumět mu netradičním způsobem. Úvahami o filmech, hudbě, historii a současných společenských fenoménech se Žižek a Fiennes dopracovávají k definici ideologie jako neustále se měnící uměle vytvořené substance, formující všechny společnosti. Záběry z filmů střídají s reklamami, propagandistickými klipy i úryvky hudebních skladeb. Žižek, čerpá z neomarxismu a psychoanalýzy tak, jak je mu to vlastní, doplňuje jednotlivé příklady svými vtipnými postřehy a originálními úvahami, které nám předkládá z kulis v duchu právě probírané ukázky.

Žižek v dokumentu nezapomněl připomenout ani některé filmy a odhaluje zde skryté významy v dílech slavných, jako například Mechanický pomeranč či Titanic. Dle jeho ideologického rozboru by největší katastrofou v Titaniku bylo, kdyby loď v pořádku přistála. Zamilovaný příběh mezi Kate Winslet a Leonardem DiCapriem interpretuje jako „neustálou snahu privilegovaných vysávat životní energii z nižších tříd. A potopení lodi je zásah shůry, který udržuje iluzi věčné lásky a který zabránil nutnému a přirozenému krachu sociálně

nerovného románu.“